

LA CRIPTA DELS OLLERS AL TEMPLE PARROQUIAL

Com tots vostés saben, l'any 1991, iniciarem els treballs de restauració del Temple. Primer fou per fora i, des del mes de setembre de 1998, per dins.

Corria el gener de 1999 quan ens disposàvem a col·locar el marbre del pis de l'Altar del Cor de Jesús, i en eixe moment, abans de canviar-lo, volguérem comprovar la història descrita en *Quaderns d'Investigació de l'any 1987*, en un article de José Ramon Sanchis Alfonso amb el títol "El gremio de olleros de Alaquàs", on presenta "la Escritura de formación de los capítulos dados por el gremio de olleros de la Villa de Alaquàs, abril 1737" (pàgina 46 a 53), i on s'anomena l'existència d'una cripta als peus de l'altar de la capella dedicada a Sant Hipòlit i Sant Llorenç, patrons dels ollers, que servia per al soterrament dels mestres ollers difunts i de les seues famílies i d'aquells que pagaren els drets, 4.900 meravedís.

No sabíem què podíem trobar-hi; però, eixírem de dubtes: sols a un pam de profunditat topem amb rajola. Prompte se n'adonem que allò era la volta. Continuàrem llevant terra, seguint la desviació de les rajoles i descobrim que estava foradada; i el forat era prou gran. Així que, despenjàrem un fil amb una ampolla elèctrica i poguérem veure allò: era una cripta plena de terra i calç. Per eixe forat ens atrevírem a baixar. Comprovàrem on era la porta: una llosa de pedra als peus centrals de l'inici de la capella.

La volta, en algun temps, havia sigut trencada i després arreglada amb unes rajoles diferents, deixant-se segurament el forat pel qual havíem pogut entrar. Trobem molla humilal, les parets de rajola banyades; la terra, mesclada amb molta calç i fustes, com abocada del forat on descansa la llosa, amuntegada formant un desnivell.

Mamprenem a continuació a descobrir totalment la volta per comprovar on descansava. Llevat del trencat aparegut al front de la llosa d'entrada desviat un poc cap a l'esqueixa, tota ella està ben conservada per fora. Per la part de dins li caigué el sostre (rajoles vermelles fines i primes). D'elles sols resten algunes adossades a les juntes de la volia i les parets.

Algunes despulles estaven fora de la cripta, mesclades amb la terra de revestiment que tapava la volta (estaven a la part dreta de la capella, mirant l'altar).

Les parets laterals no arriben a tocar els murs del Temple, restant aproximadament a uns 50 cm.

Descoberta tota la volta i sanejada, procedim a netejar l'entrada a la cripta, alçant la llosa i llevant la terra.

A partir d'ací, ja tornem a tapar la volta per a posar el pis de marbre encara que deixant l'entrada a la cripta al descobert per a què pugui ser contemplada.

Conforme avancen els treballs sorgeixen moltes preguntes: quines són les seues dimensions? Quin fonament tenen les parets? De què estarà fet el pis? De quins anys seran les despulles, les fustes ... ? en quina època fou utilitzada?.

Provistos de garbell, paletines, pinzells i picoletes, procedim a traure terra, sempre garbellant-la. Ens adonem que els soterraments els feien sense caixó i tirant els difunts embolicats en llençols i, després, terra amb calç per a aconseguir que prompte es cremara tot. Per això són ben poques les despulles aparegudes mesclades amb la terra; i de roba, sols alguns trossos de llençol desfilats. També trobem molts vidres menuts, en forma de xapa; molt possiblement fora on anara escrita la identitat del difunt. Per les característiques d'algunes, podrien ser fetes del vitrificat negre que ells treballaven; encara que ara sols es veu vidre transparent i verdós, possiblement per l'oxidació. També algun passador d'espardenyia i algun taló.

Sembla que alguna vegada soterraren amb caixó. Possiblement ja en època més propera, perquè també hi havia trossos de fusta, encara que cap caixó, i per suposat, sense despulles; i açò per damunt de la muntanya de terra.

Acabada la neteja, ens adonem que el pis de la cripta és de terra. Les seues dimensions ja les podíem saber: 2,30 m d'ampla; 2,90 m de fonda i 2,40 m d'alta. Cal afegir-hi 0,50 m de radi de la cúpula.

La llosa d'entrada seu sobre un marc de pedra de 0,90 m d'ample i 0,97 m de llarg, essent la llosa de 0,53 d'ampla i 0,56 m de llarga, amb dos forats menuts enmig, on anirien unes cordes per alçar-la.

La muntanya de terra abastava 1,70 m per la part de l'entrada i 1,65 m per la part del fons.

Les despulles arreglades foren soterrades en la part del fons de la cripta pegada a la part dreta on es féu una fossa de 0,50 m d'ampla, 1,50 m de llarga i 0,50 m de profunditat, tapada amb marbre.

Fins ara no s'ha fet cap estudi, sols com s'ha dit, la neteja. Resta per tant, tot per a la investigació, de què? Vull obrir alguns interrogants: les parets, totes de rajola vermella que són de fang no descansen sobre cap fonament, i la volta que es recolza sobre aquestes parets, suporta moll de pes, essent la terra del pis de la cripta argilosa.

Els contraforts del Temple déiem que són a 0,50 m de les parets de la cripta: els fonaments del Temple podrien trobar-s'hi? (pensem que estem a 2,40 m més al fons del pis del Temple). Ací s'obriria altra hipòtesi: el Temple, està construït damunt d'altra construcció?...

Esperem que l'interés d'estudiosos ens porte a clarificar més encara la història del nostre poble i a conservar més el nostre patrimoni.

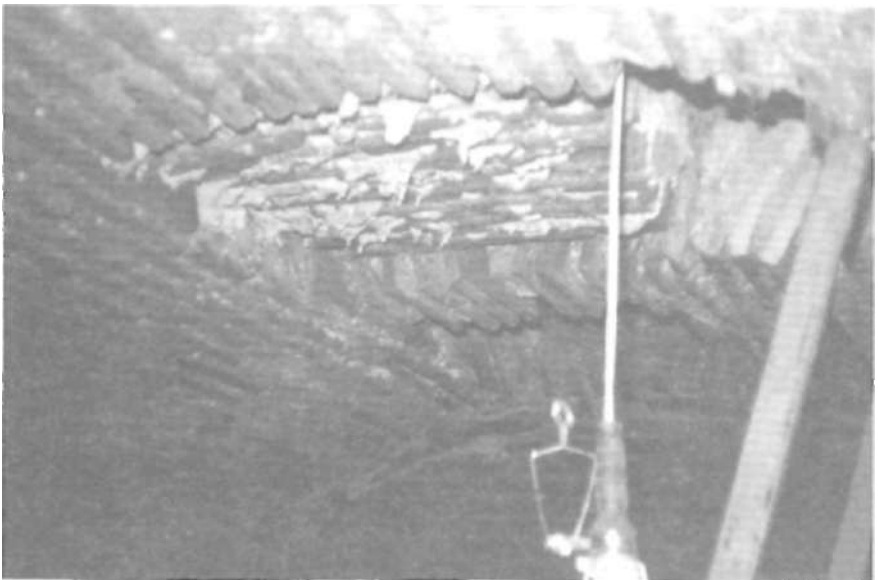
Colla d'ollers. Família de Francisco "el Godoi" i el seu cosí Micael, també "Godoi".

Per aquest forat ens atrevirem a baixar.

Descobrirem que el forat era prou gran.

Despenjàrem un fil amb una ampolla elèctrica per a veure el que hi havia.

Del sostre sols resten algunes rajoles adossades a les juntes de la volta i les parets.

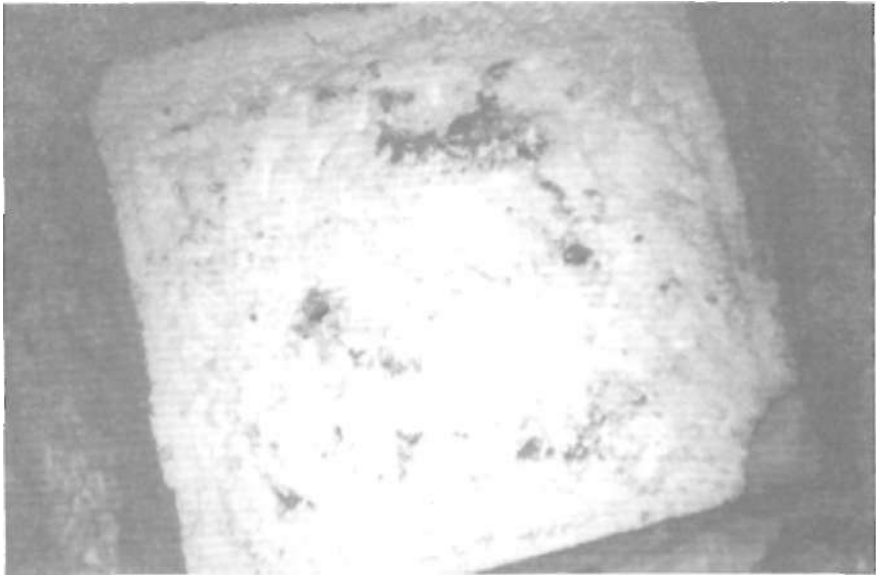
Tornem a tapar la volta, deixant al descobert l'entrada a la cripta per a que pugui ser contemplada.

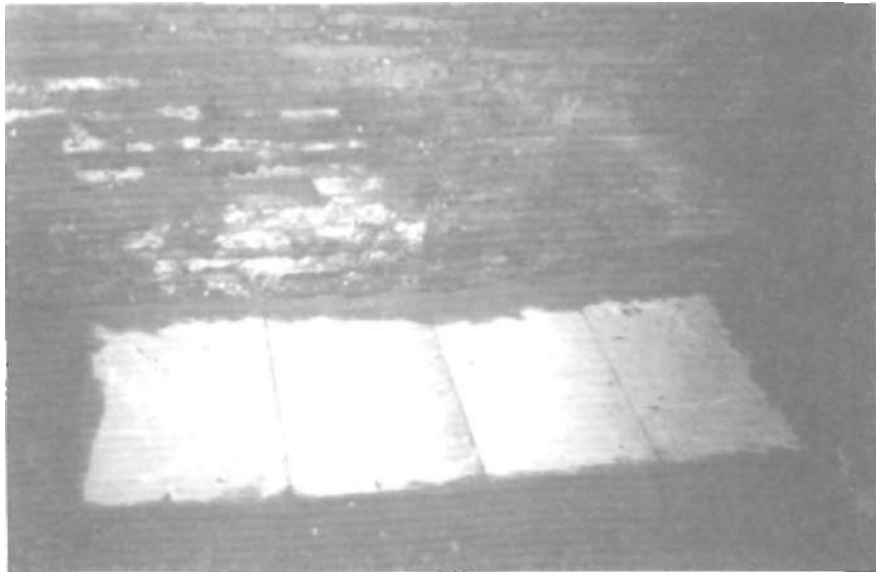
Sembla que alguna vegada soterraren amb caixó. Hi havia trossos de fusta.

Acabada la neteja, ens adonem que el pis de la cripta és de terra.

Llosa d'entrada.

Les despulles arregades foren soterrades en la part del fons de la cripta.